

КОНЦЕПТ ДИТИНА В ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ В. БЛЕЙКА

В добу романтизму постать дитини викликала поетичні суперечки. Вони виникали через кардинальну зміну ставлення до дітей та переосмислення суспільством розуміння того, що означає бути дитиною. До XIX ст. дітей не розглядали як особистостей, вони сприймалися як «мініатюрні дорослі» [4] і не відокремлювались від дорослих. В літературі класицизму дитинство вважалось відхиленням від норми, «незрілістю». У представників Просвітництва дитячі та юнацькі роки зображувались як період становлення, формування особистості.

Значний вплив на зміну розуміння дитинства мала робота Жан-Жака Руссо «Еміль, або Про виховання», в якій стверджувалось, що діти невинні від народження й стають зіпсованими лише через досвід світу [5]. Під впливом ідей Руссо англійські романтики почали зображувати дітей через ідеї близькості до природи та «прославляти дитину як блаженного провидця, чия візіонерська сила могла повчати та просвіщати старших за себе» [6]. Невинність дитини мала «надприродне походження» [3, с. 26]. Ця невинність та безпосередність протиставляються холодному світу розсудливої дорослості.

В індивідуально-авторській картині світу В. Блейка, одного з найвидатніших представників раннього англійського романтизму, концепт ДИТИНА посідає важливе місце. Значну роль у творчості поета, як і інших романтиків, мав контрастивний принцип зображення дійсності. Центральним для В. Блейка є контраст Добра і Зла в таких формах як небо – земля, матеріальне – духовне, природа – цивілізація. В зображенні дітей В. Блейк також дотримується цього принципу, протиставляючи дитину і дорослу людину та невинність й досвід. Це відбивається й у виборі лексичних засобів, за допомогою яких поет зображує дитину у різних станах. Так, в стані невинності В. Блейк змальовує дітей, використовуючи такі прикметники як *little* («*your little boy*»), *sweet* («*with sweet round mouths*»; «*sweet babe*»), *lovely* («*my lovely infant's head*»), *happy* («*my happy child*»), *innocent* and *clean* («*their innocent faces clean*»; «*raising their innocent hands*»). Він також використовує порівняння («*these flowers of London town*»). Дорослі радіють разом з дітьми («*they laugh at our play*») та дозволяють їм гратися («*well, well, go and play*»). Для поета дитина чиста, невинна, пов'язана з небом: «*On a cloud I saw a child, / And he laughing said to me*» [1, с. 17]; «*Many sisters and brothers, / Like birds in their nest*» [1, с. 23].

Це втілення божественності в людині: «*I a child, and thou a lamb, / We are called by His name*» [1, с. 25], «*Sweet babe, in thy face / Holy image I can trace*» [1, с. 41]. Дітям в творах В. Блейка властива зворушлива наївна віра у батьків: «*So if all do their duty, they need not fear harm*» [1, с. 33], навіть незважаючи на їх вчинки: «*And my father sold me*» [1, с. 33].

В стані ж досвіду В. Блейк зображує дітей за допомогою зовсім інших прикметників («*and so many children poor*») та фраз («*a little black thing among the snow*»; «*every infant's cry of fear*»; «*chimney-sweeper's cry*»; «*new-born infant's tear*»). Спогади дорослих про власне дитинство навіюють сум: «*The days of my youth rise fresh in my mind, / My face turns green and pale*» [1, с. 85], а вчинки дітей сприймаються з осудом: «*Your spring and your day are wasted in play*» [1, с. 85]. Суперечливе ставлення В. Блейка розкривається через поєднання ідеї дитинства як абсолютної невинності з «вірою у вроджене зло у людства» [2, с. 186]. Для нього дитина – це символ невинності, близькості до природи й чуттєвості, яких не вистачає дорослим. В стані досвіду дитина приходить до визнання своєї експлуатації: «*They clothed me in the clothes of death / And taught me to sing the notes of woe*» [1, с. 83]. Поет демонструє, як соціальні інститути дорослого комерційного світу псують дитячу вроджену сутність: «*In a rich and fruitful land / Babes reduced to misery, / Fed with cold and usurous hand?*» [1, с. 75]. Блейкову «дитину-радість» (*infant joy*) чекає школа, що нагадує клітку: «*Under a cruel eye outworn / The little ones spend the day / In sighing and dismay*» [1, с. 115].

Отже, концепт ДИТИНА є одним з ключових в творчості В. Блейка. Поет використовує дитину як точку протиставлення світові, який він вважає таким, що зійшов з правильного шляху. Своє ставлення до дитини митець описує в стані невинності та протиставляє йому дитину, яку змінив дорослий світ з його соціальними інститутами, в стані досвіду. Це відбивається й на використанні різних лексичних засобів для опису дитини.

Література

1. Blake W. Songs of Innocence and Songs of Experience. London: CRW Publishing Limited, 2012.
2. Kümmerling-Meibauer B. Images of Childhood in Romantic Children's Literature // Romantic Prose Fiction / ed. by Dieterle B., Engel M., Gillespie G. Amsterdam: Benjamins, 2008. P. 183-203.
3. McGavran J. H. Literature and the Child: Romantic Continuations, Postmodern Contestations. University of Iowa Press, 1998.
4. Metz S. Romanticism and the Child: Inventing Innocence. URL: <http://web.utk.edu/~gerard/romanticpolitics/childhood.html>.
5. Reynolds K. Perceptions of childhood. 2014. URL: <https://www.bl.uk/romantics-and-victorians/articles/perceptions-of-childhood>
6. Rovee Ch. The Romantic Child, c. 1780-1830. URL: http://www.representingchildhood.pitt.edu/romantic_child.htm.